

10. Вороніна Марина Гендерно-ментальні особливості розвитку Донбасу в 20–30-ті роки 20-го століття/ Гендерні дослідження, проект «Донбаськістудії» Фонд ІЗОЛЯЦІЯ. Платформа культурних ініціатив; Представництво Фонду імені Гайнріха Бьоля. — Київ, 2015. — С. 22–37

Е. М. Алієв

аспірант іст. факультету
ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Інтернаціональні образи в українському кіно

За останні кілька років українське кіно зробило величезний прорив. Заявив про себе на міжнародних кіно майданчиках, вітчизняні режисери стають відомі західним колегам. Вони представляють роботи на фестивалях та беруть участь у створенні фільмів спільного виробництва. Але, не дивлячись на значні успіхи, наш кінематограф як і раніше «пасе задніх» в рядах європейських і американських картин.

Головною помилкою українського кінематографа є навмисна національність. Трансляція прийомів поетичного кіно 60-х, коли єдиним виходом збереження унікальності в жорнах Союзу було знімати «оду вишиванці». Але сьогодні складається враження, що вітчизняний фільм неможливий без народних гулянь, показу традицій і відсилань до героїчного минулого. Нерідко іноземці, котрі помітили у фестивалній програмі українську стрічку, асоціюють наших земляків з вихідцями з мальовничих Карпат, що до сих пір співають гуцульські пісні під переливи трембіт. Зрозуміло, історико-культурний контекст дозволяє самоідентифікуватися, але якщо він зведений в фетиш, на світовому майданчику наше кіно співтовариство будуть і далі сприймати як націю, застиглу в ХХ столітті. [1].

Протягом всіх років незалежності Україною знімалися десятки українських фільмів та стільки ж у співпраці з різними країнами світу. У цих кінострічках висвітлювалися образи не лише українців, а й інших національностей. Серіал «Роксолана»(1997) показує образ турків. Такі фільми, як «Тарас Бульба»(2009) розкриває образи поляків. «Хайтарма» (2012) один із небагатьох сучасних фільмів, які висвітлює долю кримських татар за часів радянської влади. Фільм «Параджанов» (2013) показує долю одного із представника кавказької нації — вірмен. Тобто можна побачити, що українські режисери у співпраці з іноземними режисерами відійшли вже від традиційних фільмів які показують лише українців.

Серіал «Роксолана»(1997) знятий за романом П.Загребельного, показує долю українки, яка була вивезена до Османської імперії. У ньому велика увага присвячена образу тогочасних турків. Режисерам дуже добре та досконало вдалось показати саме менталітет турків, а саме їх любов до розкоші та багатств, військову мужність. Всі інтриги при султанському палаці. Та справжню любов до українки.

Фільм «Тарас Бульба» (2009) знятий не лише українцями, а й поляками і росіянами також за романом М.Гоголя. Де однієї із сюжетних ліній була любовна лінія між полячкою та українцем. Але присутні і інші поляки. Проте образ їх дуже суперечний. На початку фільму поляки висвітлені як загарбники та вороги. Але все ж образ однієї із головних героїнь полячки стає більш гуманним, ніж був на початку. Це показано під час осади козаками поляків. Проте все ж менталітет поляків присутній в їх ненависті до українців, а саме козаків. В фільмі образ героїні викликає любов та жаль, внаслідок того що її кохання до козака є забороненим. Проте відчуття любові між ними можна бачити протягом усього фільму.

Незважаючи на те, що в радянському кінематографі образ татарина або татарки практично не представлений, проте він завжди був показником ставлення державної влади до татарам. Персонажу татарської національності в радянському кіно завжди відводилася другорядна роль. Процес було зрушено режисером Ахтемом Сейтаблаєвим, коли на кінофестивалі « Ніка» його фільм «Хайтарма» (2012) отримав визнання. В цілому, весь фільм переповнений символами, архетипами, речами, мелодіями і звуками, які, з одного боку впливають на національні почуття і підсвідомість, а з іншого, в замаскованій формі показують наші сучасні етнічні і релігійні проблеми. Завдяки фільму «Хайтарма» образ татар почав набувати більш об'єктивну форму, але чи говорить це про народження татарського кінематографа або успіх цього фільму всього лише має тимчасову чисто кон'юнктурних і політичну природу? Мабуть на це питання можна буде відповісти через кілька років [2].

Фільм «Параджанов» складно назвати повною мірою біографією, оскільки він показує лише окремі найбільш яскраві і значущі, на думку авторів, епізоди життя Сергія Параджанова. При цьому картина вийшла не тільки яскравою, але й дуже цілісною. Це обумовлено тим, що автори прагнули не розповісти детальну історію життя режисера, а занурити глядача в його світ, заразити творчим запалом і невичерпною енергією Параджанова, передати відчуття абсолютної внутрішньої свободи художника. І це вдалося чудово. Незважаючи на те, що фільм Сержа Аведікян та Олени Фетісової набагато більше спирається на сюжет, ніж кращі фільми самого Сергія Параджанова, картина наповнена яскравими образами, як ніби на екран перенесені оригінальні колажі режисера.

Не менш важливим для авторів фільму було показати вміння Параджанова створювати навколо себе абсолютно особливу обстановку. Його будинок більше схожий на музей, що влаштовуються їм зустрічі залишають незабутнє враження, його промови сповнені гумору. Параджанов з усіма однаковий, внутрішньо незалежний. У нього є лише один ідол — краса.

Отже, в сучасному українському кіно йде зміна парадигми у показі цілісності держави через життєві контексти окремих націй, що мешкають на теренах держави.

Література:

1. Рублевская Р. Каких ошибок следует избегать, снимая украинское кино [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://styleinsider.com.ua/2016/02/cinema-diary-kakih-oshibok-sleduet-izbegat-snimaya-ukrainskoe-kino/>
2. Гарифуллин Р. Фильм «Хайтарма» и образ татар в российском кинематографе [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.islamnews.ru/news-145311.html>